

Asia: VN/1531/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta (alkoholijuoman toimittaminen, etämyynti ja markkinointi)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen ASH ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto otsikossa mainitusta lakiesityksestä ja esittää oheisina huomioina seuraavat seikat. Suomen ASH ry on antanut aiemmin, 20.8.2024 lausunnon samaan lakimuutokseen.

Suomen ASH ry vastustaa hallituksen esitystä samoin perustein kuin aiemmin antamassaan lausunnossa. Alkoholilain tarkoituksena on vähentää alkoholin aiheuttamia haittoja käyttäjille, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle. Vaikka alkoholijuomat tuottavat verotuloja yli miljardin euron vuositasolla, aiheuttaa alkoholinkäyttö yhteiskunnalle, yrityksille ja yksilöille miljardien eurojen välittömiä ja välillisiä kustannuksia. Nyt lausuntokierroksella oleva esitys ei edistä lain tavoitetta, sillä alkoholin saatavuuden helpottaminen lisää alkoholin kulutusta.

Alkoholijuomien kotiinkuljetus tuo mukanaan monia terveyteen, hyvinvointiin ja arjen turvallisuuteen liittyviä haasteita. Haitat voivat kohdistua erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin, kuten ongelmallisesti alkoholia käyttäviin, alaikäisiin sekä ikääntyneisiin. Alkoholin kotiinkuljetus voi lisäksi lisätä vanhempien haitallista alkoholinkäyttöä, jonka seurauksena lapsille aiheutuu huolta, turvattomuutta, kärsimystä sekä monia pitkäaikaisia ongelmia.

Alkoholin etämyynnin salliminen lakiehdotuksessa esitetyllä tavalla tarkoittaisi Suomen alkoholimarkkinoiden avaamista kaikille ulkomailta käsin toimiville yrityksille. Tämä merkitsisi sekä Alkon vähittäismyynnin yksinoikeuden lopettamista että Suomessa toimivien yritysten aseman heikentymistä. Hallituksen esitys on siis ristiriidassa hallitusohjelmassa tavoitteena olevan reilun kilpailun edistämisen kanssa. Hallituksen esityksen mukainen lakimuutos johtaisi suomalaisten yritysten epäedulliseen kilpailuasemaan suhteessa muiden maiden toimijoihin. Suomen ASH ry

katsookin, että nykyinen alkoholin vähittäismyyntiin yksinoikeusjärjestelmä on tärkeä säilyttää, koska se on tehokas keino ehkäistä alkoholin käyttöä sekä vähentää kulutusta, väestötason haittoja, terveydenhuollon kuormitusta ja yhteiskunnalle alkoholin käytöstä aiheutuvia kustannuksia.

Alkoholijuomien markkinoinnin osalta esitetään, että väkevien juomien valmistajat saisivat markkinoida tuotteitaan omilla verkkosivuillaan ja sosiaalisen median kanavillaan. Suomen ASH ry kannattaa THL:n ehdotusta, jonka mukaan alkoholijuomien verkkomarkkinointi, joka perustuu muiden ostosten tai ostohistorian seurantaan, tulisi kieltää haavoittuvien ryhmien suojelemiseksi.

Maailman terveysjärjestö WHO:n kolme keskeisintä suositusta alkoholihaittojen vähentämiseksi ovat saatavuuden rajoittaminen, hintasääntely ja alkoholimainonnan rajoittaminen. Alkoholihaittoja voidaan ehkäistä ja vähentää tehokkaimmin käyttämällä kaikkia kolmea keinoa yhdessä.

Alkoholihaittojen vähentäminen edellyttää myös toimivaa valvontaa. Aluehallintovirastojen nykyiset alkoholivalvonnan resurssit ovat niukat ja omavalvonta erityisesti alkoholin kotiinkuljetuksessa ongelmallista. Mikäli lakimuutos hyväksytään esityksen mukaisesti, edellyttäisi se merkittäviä lisäresursseja alkoholivalvonnalle. Valtion lupa- ja valvontaviraston aloittaessa toimintansa vuoden 2026 alussa kohdistuu siihen merkittäviä säästöpaineita, eikä lakimuutoksen vaatimat lisäresurssit valvontaan näytä olevan mahdollisia.

Suomen ASH ry korostaa vastustavansa alkoholin kotiinkuljetusta, etämyyntiä ja markkinointia koskevia lakimuutoksia. On tärkeää välttää sellaisia muutoksia, joiden tiedetään heikentävän suomalaisten hyvinvointia, terveyttä, arjen turvallisuutta ja sosiaali- ja terveydenhuollon kantokykyä sekä joiden tiedetään lisäävän yhteiskunnalle haitoista aiheutuvia kustannuksia.

Suomen ASH ry muistuttaa myös, että lakiesitys on ristiriidassa perustuslain 19 §:n 3. momentin kanssa, joka velvoittaa julkista valtaa edistämään väestön terveyttä ja kehittämään yhteiskunnan olosuhteita yleisesti terveyttä edistävään suuntaan kaikilla hallinnonaloilla.

Suomen ASH ry:n puheenjohtaja, professori Pekka Puska

Suomen ASH ry:n toiminnanjohtaja Anne Taulu

Taulu Anne
Suomen ASH ry